

RANKHYTTAN

Een demonstratiebosch van de Zweedsche Boschbouwvereniging
door

B. STOFFEL.

In het jaar 1919 werd deze bezitting, groot $\pm$ 500 ha, gelegen in de provincie Koppärberg, aangekocht door het bestuur van de Zweedsche Boschbouwvereniging, om te dienen als demonstratie van goede boschverpleging, een proefbosch dus als leerobject.

Tevoren was het bosch jarenlang verwaarloosd en uitgeplunderd en moest daarom hersteld worden en als modelbosch opgroeien. Dit was voorwaar een moeilijke opgave, maar in 18 jaar tijds is men daarmee reeds ver gevorderd.

De provinciale houtvester Sten Eckerbom in Falun, die over dit werk een uitvoerig artikel schreef, in het tijdschrift „Skogen”, was zoo welwillend mij de foto's toe te zenden, die beter dan lange redeneeringen den tekst verduidelijken.

Wat houtvester Eckerbom vertelt over de groeiwijze der naaldboomen, na de drooglegging van de te natte boschpartijen en na het uitdunnen en verwijderen van waardelooze boomgroepen, was zoo toepasselijk op iedere soort boschverbetering, ook in Nederland, dat ik besloot om mijn ervaring als oud houthandelaar aan te wenden, om de waarde van zijn meening over een betere groeiwijze te versterken.

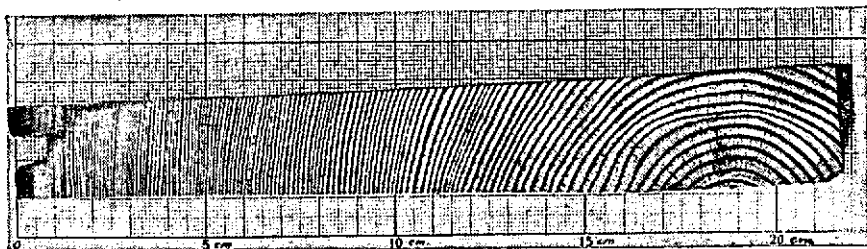

Foto no. 1. Plank uit de afbraak van een huis uit 1700.

Foto no. 1 stelt voor een grenen (*pinus silvestris*) vloerplank uit de afbraak van een huis uit 1700.

De doorsnee van deze plank toont aan, dat deze boom in het volle licht snel opgroeide, en dat in latere jaren, na

de kronensluiting, de groei verminderde en ten slotte zoo gering werd dat de jaarringen nauwelijks meer te tellen zijn.

Mijn ervaring is nu, dat het hout van boomen afkomstig uit dicht staande (goed gesloten) bosschen bij het drogen, hetzij kunstmatig, hetzij in de buitenlucht, sterk aan scheuren en kromtrekken onderhevig is. Dit ontstaat door het krimpen van de smalle jaarringen aan den buitenkant.

In het bosch van Rankhyttan zijn dergelijke boomen niet meer te vinden. Daarom heeft men in aangrenzende bosschen, waar deze nog wel voorkomen, boorspanen van zulke boomen gefotografeerd en deze vertoonen, zooals uit foto no. 2 blijkt, dezelfde groeiwijze als die van de 2 eeuwen oude plank van foto no. 1.

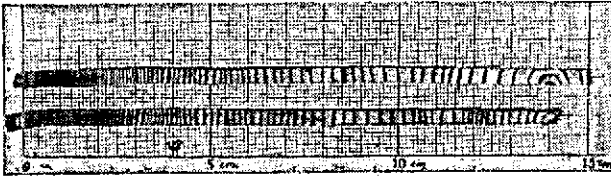

Foto no. 2. Boorspanen uit een bosch met langdurig gesloten stand.

Een geheel ander beeld vertoonde foto no. 3. Deze boorspannen zijn alle verkregen uit het herstelde vroeger verwaarloosde, bosch en geven zeer duidelijk den sterken groei te zien na het verbeteren van dit bosch voor 18 jaren. Van den bodemtoestand van dit bosch wordt gezegd dat het rohhumustype eertijds overheerschte, maar dat het inbrengen van loofhout overal een beteren humustoestand onder de naaldboomen deed ontstaan. Wanneer de totale kronensluiting van naaldboomen verhinderd wordt, duurt de betere humusvorming voort.

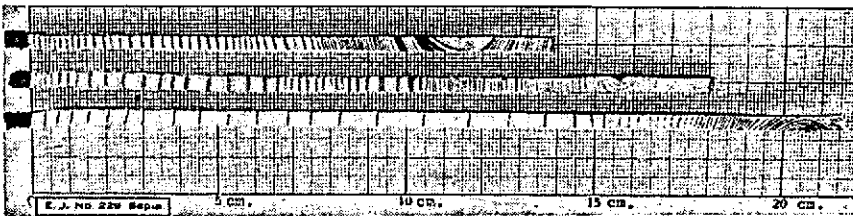

Foto no. 3. Boorspanen uit het sedert 18 jaar herstelde en goed verpleegde bosch.

Aangezien het bosch zoo spoedig mogelijk hersteld moest worden, heeft men er niet tegen opgezien, ook grondbewerking toe te passen en zelfs kunstmest te gebruiken. Mijn ervaring is nu verder, dat het hout van alle boomsoorten,

die in de jeugdperiode langzaam zijn gegroeid en sneller naarmate de boomen ouder worden, minder aan scheuren en kromtrekken onderhevig is, dan hout van boomen met smalle jaarringen op lateren leeftijd.

Dit deed mij inzien dat het blijvende bosch (Dauerwald) de voorkeur verdient boven edere soort van kaalslag.

Aan het blijvende bosch zijn veel meer moeilijkheden verbonden, dan aan een nieuwe beplanting na kaalslag.

Door den langzamen groei der jonge planten onder oudere boomen, blijft het hout hard en niet aanlokkelijk voor insekten om daarin hun eieren te leggen. Deze planten groeien beter naarmate de dunning voortschrijdt.

De nieuwe begroeiing na kaalslag toont een snelle jeugd-ontwikkeling van de planten, maar het weeke hout dat daardoor ontstaat, trekt de schadelijke insekten aan.

Wanneer gezaagd hout te drogen staat, krimpen de harde jaarringen, maar in veel mindere mate het tusschen liggende weekere hout.

Wanneer een ronde stam aan dunne planken wordt gezaagd, dan krimpen bij het drogen de buitenste deelen veel meer dan de middendeelen, omdat in de buitenste een veel grooter percentage hard hout aanwezig is, dan in de middendeelen, die slechts opstaande streepjes vertoonen en waar-tusschen het hout weinig krimpt.

Hierin ligt ook het geheim van de oude kuipers en wijnvatenmakers. Deze maakten nimmer vatduigen van de buitenkant van een boom. De jaarringen moeten altijd verticaal op de breedte der duigen staan zooals dit op foto no. 1 en bij de boorspanen duidelijk uitkomt; dan alleen blijven de vaten zuiver dicht.

Hiermee meen ik ook te hebben aangetoond, dat de veel verspreede meenik ook te hebben aangetoond, dat de veel verspreide stammen prima hout leveren, op een dwaling berust; het komt aan op de regelmatige jaarlijksche groeiwijze. Zoo- dra de houtboor een belangrijke vermindering van den jaargroei aanwijst, is de tijd van velling aangebroken.

Onze jongste boschaanplantingen op woesten grond zullen ook bij den nauwgezetsten boschaanleg, voorloopig niet de waarde van het toekomstbosch kunnen hebben. Deze waarde ontstaat eerst bij de tweede generatie, wanneer onder de thans opgroeiende boomen een jonge begroeiing, hetzij door natuurbezaaiing of kunstmatig, omhoog komt om den boschgrond tegen verwildering te beschermen.

Het beoordeelen van de waarde en de bruikbaarheid van exoten in onze bosschen, is slechts mogelijk na een lang tijdsverloop en men late zich niet afschrikken door den ijver van phytopathologen om overal schadelijke insekten en ziekteverschijnselen te ontdekken, die de exoten dreigen te gronde te richten.

Alleen in de sfeer van het normaal groeiende bosch met een gezonden boschbodem, kan de uitslag van proeven waarde hebben en dan slechts na een lang tijdsverloop.

Boschbouw eischt geduld, geduld zelfs gedurende geslachten na elkaar. Een menschenleeftijd is slechts een periode in de boschontwikkeling.

UIT DE DAGBLADEN.

De Telegraaf, 15 November 1937.

SPOORWEGEN VERBREKEN SPOORHOUT-RELATIE.

*Maar de bestellingen... gaan door. Dubbel nadeel voor de Spoorwegen.
Zij betalen hooger prijs en deelen niet in de winsten.
(Van onzen specialen verslaggever.)*

UTRECHT, 15 Nov. — Naar wij vernemen, is de relatie tusschen de Nederlandsche Spoorwegen en de N.V. Spoorhout ongeveer zes maanden geleden verbroken. Het vermoeden, door eenige leden in het voorloopig Tweede-Kamerverslag over de begroting van het Verkeersfonds voor 1938 uitgesproken over een terugtrekken der Nederlandsche Spoorwegen uit Spoorhout, is dus juist.

Zelfde methode als vroeger.

Met het voortbestaan van de N.V. Spoorhout hebben wij intusschen terdege rekening te houden. Wij volgen bij den aankoop van dwarsliggers thans dezelfde methode als vroeger. Zoodra wij dwarsliggers noodig hebben, wordt prijsopgaaf gevraagd van alle daarvoor in aanmerking komende vertegenwoordigers van den houthandel, dus ook aan Spoorhout.

Er zijn niet zooveel houthandelaren in staat, uitgebreide hoeveelheden dwarsliggers te leveren. Het resultaat is geweest, dat wij op het oogenblik een belangrijke bestelling aan Spoorhout moesten gunnen, omdat deze bij de onderhandsche inschrijving weer het goedkoopst was.

Maar het onderscheid met vroeger is, dat Spoorhout thans met de 15% correcties geen rekening meer behoeft te houden. Hij heeft den hoogsten prijs bedongen, dien hij met het oog op de concurrentie kon maken. Wij lijden dus een dubbel nadeel: het betalen van een hooger prijs en een niet meedeelen in de winsten, die met deze aankopen gemaakt zijn. Over zulk een order zal men niet gering denken als men weet, dat het ging over een bestelling van honderdduizend dwarsliggers van meer dan vijf gulden per stuk, dus over een bedrag van ruim een half miljoen gulden.